

Det kongelige kunnskapsdepartement

Oslo 13.09.2018

Høring om adgang til PPU på grunnlag av bachelor i praktiske og estetiske fag – oppfølging av stortingsvedtak

Stortinget har i anmodningsvedtak bedt regjeringen sikre at bachelor praktiske og estetiske fag kvalifiserer for opptak til PPU. Departementet ønsker å høre instansenes syn på hvordan vedtaket kan følges opp på en god måte.

Bakgrunn

Ved behandling av representantforslag om å innføre den praktiske skolesekken for elever i barne- og ungdomsskolen, 20. mars, Dokument 8:95 S (2017-2018), Innst. 179 S (2017-2018), fattet Stortinget følgende vedtak (553)

Stortinget ber regjeringen sikre at bachelor i praktiske og estetiske fag (180 studiepoeng) kvalifiserer for opptak til praktisk-pedagogisk utdanning (PPU).

I 2019 innføres krav om mastergrad for opptak til PPU. I forskriften er det i dag unntak for søkere med bachelor i utøvende og skapende kunsthøgskulefag, og i idrettsfag. Stortinget er opptatt av at masterkravet ikke skal gå ut over rekruttering av lærere i praktiske og estetiske fag, og vil ha unntak for søkere med bachelor i slike fag.

Videre oppfølging

Å følge opp stortingsvedtaket krever forskriftsendring, og vedtaksteksten gir rom for tolkning. Departementet tar sikte på å endre forskriften høsten 2018, slik at institusjonene får tilstrekkelig tid til utlysning for opptak høsten 2019.

Departementet ønsker høringsinstansenes vurdering av følgende:

1. Vedtaket forutsetter en bachelorgrad i praktiske og estetiske fag (180 studiepoeng).
 - a. Hvordan skal vi i denne sammenhengen forstå "praktiske og estetiske fag"?
 - b. Bør en slik bachelorutdanning være enfaglig, dvs. 180 studiepoeng i ett fag, eller bør den åpne for flere fag?
 - c. Hvor mange fag kan eventuelt inngå, og i hvilket omfang?
 - d. Bør eventuelt alle fagene i bachelorgraden være praktiske og estetiske?
2. Det er spesielle opptakskrav til norsk lærerutdanning.
 - a. Bør det også være spesielle opptakskrav for søkere som tas opp på grunnlag av bachelor i praktiske og estetiske fag?
 - b. I så fall, hvilke?
3. Andre hensyn som høringsinstansene ønsker å uttale seg om.

1 a) Hvordan skal vi i denne sammenhengen forstå "praktiske og estetiske fag"?:

Grupperingen «praktiske og estetiske fag» består for tiden av fire fag: Idrett og mat & helse (praktiske fag), kunst & håndverk og musikk (estetiske fag). Det kan nå være på tide at kategorien «praktiske og estetiske fag» får nytt navn: Enn om man gir denne faggruppen betegnelsen: «Helsefag og kunsthøgskulefag»? I førstnevnte kategori kan det være naturlig å plassere fagene idrett og mat & helse, i sistnevnte kategori vil det altså være naturlig at kunsthøgskulefagene befinner seg. Ingen fag fortjener betegnelsen praktiske fag. Det er en betegnelse som signaliserer fravær av teori, og det stemmer ikke hverken for «helsefagene»

Besøksadresse

Brugata 19
0186 Oslo

Postadresse

Postboks 9007 Grønland
0133 Oslo

eller «kunstfagene». Når det er sagt så er et godt utgangspunkt å definere det som i dag heter «praktiske og estetiske fag» ut fra de fagene som pr i dag er undervisningsfag i grunn- eller videregående skole.

1 b) Bør en slik bachelorutdanning være enfaglig, dvs. 180 studiepoeng i ett fag, eller bør den åpne for flere fag?: Vi minner om at bakgrunnen for å gi studenter med BA-grad i praktiske og estetiske fag opptak på PPU er vedtaket av 21.12.15 der den nye forskriften om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning ble vedtatt. Kravet om mastergrad for å kunne ta PPU kom nå inn som hovedregel, med det ble gjort unntak for studenter med BA-grad i utøvende eller skapende kunstfag med minimum 180 studiepoeng i kunstfaget eller en bachelorgrad i idrettsfag med minimum 180 studiepoeng i faget.

For oss er det viktig å påpeke at studenter med 180 studiepoeng i et fag vil ha en sterkt faglig fordypning, og at dette er noe av bakgrunnen for å kunne gi de en særlig status som kvalifiserer til opptak på PPU. Videre hviler dette unntaket på den særlige rollen som de praktiske og estetiske fagene spiller i skole- og samfunnsliv. Den skapende og den utøvende dimensjonen i disse fagene er viktige, og de som går inn i et 180-studiepoengsløp innenfor sine fagområder er ofte aktive utøvere og/eller kunstnere.

Behovet for kompetanse innenfor de praktiske og estetiske fagene er stort rundt omkring i våre kommuner. Mange lærere i disse fagene går i delte stillinger, noe som gjør det mulig å tilby både skole, SFO og – ikke minst – kulturskolen god faglig kompetanse. Dette er også uproblematisk med hensyn til lønns- og arbeidsforhold, da innplassering og tariffavtale er harmonisert i hele dette området. Mange har også et ønske om deltidsstillinger fordi de er utøvere og/eller skapende kunstnere i egen virksomhet. Vi vil altså konkludere på at en ettfaglig BA-grad i ett av de praktiske og estetiske fagene – med 180 studiepoeng i faget – er meget viktig for å opprettholde gode faglige tilbud og stor aktivitet på det utøvende og skapende feltet over helle landet.

1 c) og 1 d); ikke aktuelle.

2 a) Bør det også være spesielle opptakskrav for søkere som tas opp på grunnlag av bachelor i praktiske og estetiske fag?: Disse studentene starter ofte på dette gradsstudiet på bakgrunn av sterke personlige interesser for faget. Mange er allerede utøvende innen sitt spesialfelt. Det vanlige er så at de, underveis i studiet, kommer til den erkjennelse at de også kan tenke seg å undervise. Det er derfor ikke logisk at en skal ha opptakskrav for alle som ønsker seg inn på disse studiene på lik linje som det som gjelder for de andre lærerutdanningene. Mange av disse studentene skal heller ikke bli lærere. Det er heller ikke mulig å skille ut de av studentene som kan tenke seg å utdanne seg til lærere i starten av det treårige studieløpet.

2 b) I så fall, hvilke?: Opptakskravet til PPU må være fullført BA-grad i et praktisk eller estetisk fag. Etter å ha oppnådd BA-graden har studentene blitt målt i forhold til læringsutbytte og fått sine karakterer. Dersom det er ønskelig med særlige opptakskrav til PPU-studiet må det da eventuelt være karakterene fra BA-studiet som legges til grunn.

3 Andre hensyn som høringsinstansene ønsker å uttale seg om.; Dersom det er ønskelig å tilby flere fag i en faglærerutdanning i praktiske og estetiske fag vil dette være mulig i den nye faglærerutdanningen som er under arbeid.

En lærerutdanning i praktiske og estetiske fag med 180 studiepoeng i et fag med tillegg av PPU er etter vårt syn en meget god utdanning som svarer til mye av den etterspørselen som finne si skoleverket, i SFO og i kulturskolen. Den faglige fordypningen i dette faget er større enn det som vil være mulig i masterutdanningene i GLU og trolig også større enn det som vil

være mulig i den nye to-faglige faglærerutdanningen i praktiske og estetiske fag som er under planlegging.

Vi mener at det er viktig å beholde den muligheten for å ta pedagogisk utdanning etter BA-graden i praktiske og estetiske fag, og denne muligheten kan godt eksistere ved siden av en eventuell ny faglærerutdanning. De to ordningene retter seg mot ulike studentgrupper, med ulike forutsetninger og ønsker. Vi deler Stortingets bekymring når det gjelder den manglende rekrutteringen av lærere i praktiske og estetiske fag, og er glade for at stortingsflertallet vil ha et unntak for søkere med bachelor i slike fag.

Lærere i dagens grunnskole bør ha høy og relevant fagkompetanse. I dag stilles det i varierende grad kompetansekrav til disse yrkesutøverne. De nye lærerutdanningene har gitt vanskeligere kår for de estetiske fagene i lærerutdanningene (GLU). En bekymringsfull andel av lærerne som underviser i estetiske fag i dag har ingen faglig fordypning i fagene. For å inkludere alle elever i kunstoffagene er det også behov for faglærere som har kompetanse på å tilpasse undervisningen for alle gjennom å ta i bruk ny teknologi og metodikk.

- Det må innføres kompetansekrav for undervisning i kunst og håndverk og musikk for lærere som underviser i de estetiske fagene i grunnskolen. Kravet må være minst 30 studiepoeng på barnetrinnet og minst 60 studiepoeng på ungdomstrinnet.
- Hver lærerutdanningsinstitusjon må styrke sin kompetanse og tilbud innen estetiske fag, og gi studentene verktøy og kunnskap som setter dem i stand til å inkludere alle elevene.
- Alle studenter i grunnskolelærerutdanningene må bli kjent med hvordan de kan arbeide med estetiske læreprosesser i alle fag, og hvilke muligheter som gis med kulturskolen og den kulturelle skolesekken.

Det finnes over 4.000 kulturskolelærere rundt om i de norske kommunene. Disse kan bli en betydelig ressurs i arbeidet med å øke andelen lærere med kompetanse i de praktisk-estetiske fagene. Men siden mange av dem ikke har utdanning i PPU, eller de har en PPU som ikke er beregnet for grunnskolens behov, må det tas helt nødvendig grep i «Kompetanse for kvalitet – strategi for etter- og videreutdanning.»

- Det må etableres tilbud om relevante PPU-utdanninger for kulturskolelærere, som gjør dem kvalifisert til å undervise i grunnskolen.
- Det må avsettes midler i størrelsesorden 10 millioner til slike etter- og videreutdanningstilbud.
- Slike PPU-utdanninger må bli en del av de fagtilbudene det kan søkes om gjennom «Kompetanse for kvalitet – strategi for etter- og videreutdanning».

Med vennlig hilsen

Hans Ole Rian
forbundsleder